

La pell al mirall

per Toni Roca

(De moment, la seqüència amb l'estiu esclatant, també organitza les essències de la passió. La passió, el sexe de palpitació i de febre. La suor regalimant entre les cuixes, per l'esquena avall, els gemecs de la dona i de l'home tancats a la cambra, sense interrupcions possibles i el telèfon mut. Muts i a la gàbia, diu la frase popular. La passió, una mena de misèria indigna de captaires, de passavolants solitaris pels carrers de la ciutat. La passió, misteri, solitud. De sobte, l'home té pressa. És l'home del carrer. Surt del bar, del cafè que l'ha acollit amb remors de cambrers cridant i dones estúpides que fumen i veuen passar els homes que mai no arriben. Surt al carrer i el carrer és tancat de boires i de freds. Creuam l'hivern o s'atansa l'estiu? Lluny, a l'ombra de lletres i de pantalles magnètiques, retallant la crònica diària dels fets succeïts al llarg de la jornada, ella trenca el cor contra la mar immensa de paperassa, anotacions, adreces, números de telèfon, cites, obligacions diplomàtiques, professionals, entrevistes contra rellotge, preguntes, indagacions, investigacions. Cal sempre contrastar dades, confirmar declaracions, robar, guanyar temps al temps, hores a les hores, allò que en diuen, en definitiva, «la tensió acumulada». Els tambors de guerra per tots els carrerons de la ciutat de París, París? Ella pensa que tothora la ciutat de París, el seu paisatge urbà es transforma en col·lecció de carrers, camins, carrerons tancats, sense cap sortida. Amples avingudes per on el viatger, la viatgera, perd la brúixola, la noció del temps, el nord dels sentiments i els cèntims que porta avui a la butxaca. És sempre la finestra indiscreta? L'ombra de la Telefònica és de disseny o normal? Els porters automàtics dels domicilis conjugals dels primers ministres francesos sempre funcionen? De cop i volta, els interrogants, les preguntes capcioses o delicades fan subtil acte de presència. I això són coses concretes que ella assimila amb dificultat, amb lentitud de cavall ferit per una sang innocent. Preguntes sense respostes, cadàvers sense sepultura, marginació i pobresa de la literatura, de la poesia i de les línies internacionals dels ferrocarrils. Ella, la dona gràcil i menuda, ha mostrat una vegada més la pell al mirall. La pell és immensa. La pell és territori salvatge i porta la pluja d'abril i el silenci de les sirenes, el vent de tramuntana i l'aire tàctil del xaloc. Observa i analitza la pell per un mirall pulcre, correcte, ben acabat. Formalitza amb la mirada el paisatge interior d'aquella pell, d'aquell tèxtil que al-

tres mans, altres ulls han recorregut. Furtiva i ombrívola, ella abandona el jardí, la terrassa de tardor i viu amb la presència de l'amor tota una cerimònia lenta, exquisida; l'espectacle de les pedres. Ella o el llarg despertar a una matinada dolça, de llum molt íntima, puríssima, difícilment classificable. Una llum que entra mercè a la potència del sol, sobre la línia de la mar en calma. Bufa un oratjol de paciència i de quietud. Tot és com fou abans, pensa la dona. Tot canvia mes rera mes, any rera any. Les fulles del calendari, les manetes del rellotge, el despertador cridaner i embafador, el pas del dia a la nit. Això –tot això i encara més– recorda i rememora els canvis, la metamorfosi del temps, la indecisió pròpia del temps amb la seva càrrega de disbauxa i descontrol. Torna, que les coses passen aviat, a l'espectacle d'unes pedres sòlides i calcàries. Vigilants i sentinel·les pedres al marge que recreen ara mateix –ara mateix i sempre– un passat llunyà que fou brillant i d'esplendor. Les pedres, fixes, immòbils com l'estàtua aquella de la plaça principal de la ciutat. Les pedres a ritme de pluja i de tambors de guerra, galeria immensa d'un camp extens per on desfilaren un dia les glòries bèl·liques de morts i de disputes ja oblidades. Però les pedres, totes les pedres, romanen aquí, al centre neuràlgic d'un paisatge que torna a ser devastador. Ella, el mirall, el cos nu, la pell. Tothora, la pell. La pell al mirall.) Ara estic lluny del bar i no vull pas recordar els rostres, les figures que m'envoltaven. Bevia una mena de cafè de qualitat escassa. Els paraigües al penja-robes implicaven la imminència de pluges i aires de tempestes gairebé glacials, l'ambivalència de les dones dispersava molts dels meus sentiments. O les mirades llunyanes de l'home que només feia mots encreuats de periòdics fabricats i editats a ciutats de províncies. Ara, amb la nit que és tot un cercle viciós, la meua cambra, el meu llit, els llençols antics, multipliquen la capacitat dels records. Però no. No és ella, la dona al balcó suspirant, deixant anar més enllà de tot la remor, el clam o la passió de les sines; és, malgrat el dolor d'aquestes pàgines en blanc, la malaltia secreta, tancada a la casa, que em pitja el pit, em fa bullir la sang. Llavors es provoca el desencadenament de melodies. Era, és, simplement, la brutalitat d'una malenconia inesperada. Escoltava la música callada, l'audàcia de l'aigua entre els marges del riu, el bosc, les pinedes, la mar encalmada, la lluentor de l'estiu... Aquell silenci de les paraules a l'horabaixa, el vo-

Marilyn Monroe.

lar rasant de les gavines i coloms al port. Això, fou inevitable, es traduí en tristesa de classe preferent. Tristesa d'un paisatge ordenat i càlid, que s'infiltrava a la sang com un espia a la casa de l'amor; instal·lat, volia ser testimoni d'una vida tancada. Tristesa com ara aquest escenari de ciutat, amb semàfors folls, l'asfalt relliscós, el vent entre els arbres, els noms i els rètols de botigues i grans magatzems cridant al consum, la gent nerviosa. Després la casa —diuen que la meua casa— allà al puig, les escales avall i les finestres tancades. Quadres de tota mena i condició, papers i paperassa, llibres a l'abast, mobles tan antics com el meu rostre, figures, figuretes, laberint immens d'objectes, cada dia més presoner d'ells. Presoner dels seus desitjos. La casa. Aniré a la casa després de la llarga marxa. Sessió al cafè. Al bar central. Tinc de llegir els periòdics, assimilar les notícies, preparar, sempre, el sopar. I aquest invàlid que viatja amb mi al metro, per què em mira de forma persistent? Avui, porto un abric senzill que poc pot cridar l'atenció. És d'un color suau i discret. La corbata a penes treu el nus per entre la roba i la llana del jersei. Res no pot despertar interès o curiositat. Però em mira. Tal vegada m'analitza. Encenc un cigarret malgrat el cartell que ho prohibeix. No hi ha a la vista cap revisor. Els vigilants, els encarregats són a jeure. Jo, també. Les dues de la matinada i se'm tanquen les parpelles. Demà és dia d'ordi, dia d'escola i probablement no plourà. (Ella, la dona. La imminència d'una tardor escandalosa formà un cercle tancat, un cercle viciós. Esborrany de sang que la mantingué per un llarg procés. Motivació i senti-

ment, al·legoria i frenesí. Símbol representatiu de tot això. Ella es trobà de sobte immersa dins el laberint críptic i dolorós. Dies d'ansietat, d'ordenació de maldecaps, encreuament de camins i drecceres pitjor que un refredat mal curat. Amb nervis i presses. Però ara no és el mateix d'abans. Ara entra i surt de la vida amb sobrietat, amb facilitat. Ella no recordarà, no voldrà recordar el fragment aquell obscur de la seva vida. Amb roba de colors pàl·lids, llavis pintats tan sols amb discreció, curt el cabell i harmònic el ritme del cos, deixa entreveure més enllà el seu rostre de perfil a contrallum de la lluna nova. Sempre dispersa entre la multitud de les muntanyes, col·lecciona per ordre alfabètic números de telèfon, adreces particulars i privades, retalls de diaris antics i passats per aigua de paper, coloms i ocellets arribats a la seva vida de terres exòtiques. Sovint cansada, sovint avorrida de tanta monotonia absurda, somia un vol discret, sense escales Madrid-l'Havana que la porti fora de qualsevol ritme marcat per la cosa quotidiana.) No vull sentir aquesta pressió al cor, aquest tic-tac que m'enlluerna. Em tancaré a la casa per escriure tal vegada els fets succeïts i els no succeïts els darrers 25 anys. 1967, Areta Franklin resava una petita oració i Otis Reading, assegut al moll de la badia, xiulava cançons d'amor. Les noies eren la perpetuïtat del silenci, la faldilla curta, els cigars americans sense filtre. Penèlope —més endavant «Les cançons de Penèlope»— asseguda al racó, amb les seves companyes. Amor i feina. La suavitat blava del lloc, els fums i les olors del carrer, el quadre penjat amb una sentència nerudiana, «es tan corto el amor y tan largo el olvido», poema un temps emblemàtic, cartes de presentació que recordo avui d'entre tots aquells llocs viscuts ara evocats. «Veinte poemas de amor y una canción desesperada». Puc veure els rostres i les figures. Però no. no em trobo bé. Més aviat puc dir que estic malalt. He perdut el cap i l'estómac és una olla de pressió a punt d'esclatar. No tem, però, les seves conseqüències. Restaré aquí, a la penombra de la cambra recordant els clars dies de l'estiu a l'illa, amb l'entorn familiar, la mar fresca arribant a la platja, la sorra desfeta com la pols, els arbres i les pinedes de les muntanyes, les cançons tradicionals. Han passat les coses i el temps, la pluja antiga, la remor de la neu contra els vidres, el vent i la primavera. Ametllers en flor, sepulcres i diades de tots els difunts. Oracions. Els morts de la família, les trobades a la plaça del poble i el fred intens per les avingudes. Les avingudes del dolor, de l'absència, del retrobament en arribar la tardor. Octubre. Temps de magranes. Humitat als ossos. La llana i la roba intensa, forta, dura, teixit protector d'aquelles onades del nord. Lluny llavors de qualsevol mena de migjorn, de qualsevol font nítida i fresca, l'al·legoria. Octubre del foc a la llar i la besada calenta dels amants. Dels pobres amants. «Crònica dels pobres amants». Vasco Patrolini...

TONI ROCA
Beverly Hills, 1992.